

למכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
 נוסדה בתרע"ד 1913 Founded in

דבר המערכת

לקוראים שלום

הגיליון הרביעי של כתב העת "במעגלי חינוך" הוא גיליון רב-תחומי ומגוון. הגיליון כולל תשעה מאמרים ומחולק לשני חלקים. חלקו הראשון מורכב ממאמרים תיאוריים של אישים הקשורים להיסטוריה של המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין ושל תכניות לימודים שפותחו במכללה. חלקו השני של הגיליון מוקדש למאמרים הסוקרים בביקורתיות תכניות לימודים, יצירות ספרות ומחקרים העוסקים בלמידה, בתכניות לימודים וביחסי גומלין בין לומדים לבין מוריהם.

שני המאמרים הראשונים של הגיליון עוסקים באישיותם של שני אישים שהשפיעו השפעה עמוקה על המכללה. באמצעות האחד, פרי עטה של יפה ישראלי, אנו "יוצאים לסוור" בנחלת שבעה, ברחוב הקרוי על שמו של פרופ' דוד ילין, מייסד המכללה, מחנך ולוחם למען העברית כשפת ההוראה והאקדמיה בארץ ישראל. המוסדות שהוקמו ברחוב וההיסטוריה האנושית של אלה שהתגוררו בו, נותנים מבט ייחודי על פרק קטן, אך משמעותי, בתולדות ירושלים ובקשר ההדוק הקיים בין המכללה לבין הרחוב והשכונות שהוא עובר בתוכן. מאמר זה, נכתב בהשראת ציון 100 שנים להיווסד המכללה ובהמשך לגיליון הקודם שהוקדש כולו לחגיגות המאה.

המאמר השני נכתב בידי רחל רוזנר ואף הוא קשור קשר הדוק לחינוך הלשוני שהיה נדבך מרכזי ומשמעותי בעיצוב החזון של המכללה ודמותה עד עצם היום הזה. מאמר זה מסרטט קווים לדמותו ולעקרונות שהנחו את פעולותיו המחקריות וחינוכיות של פרופ' רפאל ניר, חוקר ובלשן, שהקים את החוג לתקשורת במכללה, ועמד בראשו בשנים 1994-1999.

שני המאמרים הבאים עוסקים בתיאור שתי תכניות לימודים ייחודיות שפותחו במכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין. המאמר של יהודית לקיצביץ מתאר את התכנית "הידברות ושיח בראי מקורות מן התרבות היהודית" שעניינה דיאלוג בין קבוצות לומדים שונות. שם התכנית מעיד על תפיסת הכותבים את התכנית ועל כוונותיהם לגבי המשתתפים בה ולגבי מטרתה. מאמרה של חוה ליאון מתאר תכנית העוסקת בתרבות ישראל בראייה הרב-תחומית. תכנית זו מקנה משמעויות חדשות ואפשרויות רחבות להתבוננות על תרבות ישראל בהקשרים שונים ובפרשנויות מגוונות.

המאמר של אסתר אדיבי-שושן מוקדש לתכנית הלימודים בתחום הספרות של משרד החינוך המיועדת לבתי ספר על-יסודיים. במאמר עיון ביקורתי בתכנית, בבחירת המתכננים אילו יצירות נכללות בו ואילו יצירות אינן נכללות, וכן מועלות בו סוגיות שקשורות בסרטוט דמותה של התרבות הישראלית והשתקפותה בתכנית הלימודים. תכנית זו, לפי המחברת, מדגישה את היוצרים הגברים ומציגה יצירות מתקופה מצומצמת ונעדר ממנה הקול הנשי ויצירות שנכתבו בעשורים האחרונים.

ייצוגיות של החברה הישראלית בספרות באה לביטוי גם במאמרה של עופרה מצוב-כהן הממוקד בניתוח ביקורתי של סיפור אחד מאת הסופר סמי ברדוגו. המחברת דנה בביקורתיות בדמויות העולות בסיפור המתאר את ההיסטוריה המשפחתית של הסופר ועוסקת בממוקד בגבול ובטשטוש הגבולות בין המספר הבדיוני לבין הסופר. סיפור זה מציג בפני הקורא שינויים שחלו בחברה הישראלית ובדמויות הנאבקות על ישראליותן והפעם אצל עולים מצפון אפריקה כפי שטווה סמי ברדוגו ברומן ובדרך שבה בנה את דמות המספר.

המאמר פרי עטם של ירון שור ונעמה אקסלרוד-טייר עוסק בתהליכי הוראה ולמידה ומתמקד בהתבוננות בסביבת החיים כההליך למידה. במאמר נבחנים שינויים קוגניטיביים החלים אצל הסטודנטים, כלומר, אילו תהליכי למידה והתפתחות

באבחון מתחוללים במהלך התכוננות מודרכת באובייקטים שונים בסביבה שבה סיירו, שחלקם טבעיים וחלקם מעשי ידי אדם.

שני מאמרים החותמים את הגיליון עוסקים בסוגיות הקשורות לחוויות העוסקים בהוראה במגזר הערבי. המאמר של עדנה קפל-גרין, ח'נסאא דיאב, יחיא חגאזי ודיאנה זדוף מנתח את חוויותיהם של מורים המצויים בראשית דרכם במערכת החינוך ואת ההשפעה של נוכחותו של מנהל בית הספר או העדרו על מהלך הכניסה להוראה. מאמרן של דיאנא דעבול וח'נסאא דיאב דן במנהג של הענקת תשורות ומתנות למדריך הפדגוגי הקיים במגזר הערבי. במאמר מנותחת סוגיה זו מבחינת עמדות המדריכים וכן מתייחס להיבטים האתיים והרגשיים הנובעים ממנהג זה.

ברצוננו להודות לכותבי המאמרים, המעריכים הרבים שלקחו חלק בתהליך שיפוט המאמרים, הבחירה והקידום של הגיליון הזה. בהזדמנות זו, אנו קוראים למחברים אחרים לשלוח מאמרים פרי עטם לפרסום בכתב העת.

אנו מאחלות לכם קריאה מהנה ומועילה

ד"ר רויטל היימן, עורכת הגיליון

פרופ' רויטל סלע-שויביץ וד"ר אלעזר בר, עורכות משנה